

ด่วนที่สุด

ที่ ยธ ๐๗๐๑.๑/๑๑๕๕

กระทรวงยุติธรรม

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ

อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น ๘

ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่

กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี
๒. ร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. พร้อมบันทึกหลักการและเหตุผล
๓. คำชี้แจงความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ
๔. สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
๕. ตารางเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติ

ด้วยกระทรวงยุติธรรมขอเสนอร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๒) ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) กำกับการบริหารราชการกระทรวงยุติธรรมได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้มีบัญชาให้สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม พิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ของประเทศและเสนอแนวทางการดำเนินการเพื่อพิจารณาต่อไป กับทั้งมีบัญชาให้สำนักงานกิจการยุติธรรมจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกำหนดแนวทางในการดำเนินการดังกล่าว โดยได้เรียนเชิญ

- (๑) รองปลัดกระทรวงยุติธรรม หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาพฤตินิสัย
- (๒) ผู้แทนกรมคุมประพฤติ
- (๓) ผู้แทนกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- (๔) ผู้แทนกรมราชทัณฑ์
- (๕) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- (๖) ผู้แทนสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- (๗) ผู้แทนสำนักกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
- (๘) ผู้แทนกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด

/ซึ่งที่ประชุม...

ซึ่งที่ประชุมมีมติมอบหมายให้กรมราชทัณฑ์พิจารณาทบทวนและรวบรวมประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน รวมทั้งแนวทางข้อเสนอเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงโครงสร้างระบบงานราชทัณฑ์และแนวทางการบังคับใช้กฎหมาย

๑.๒ สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ได้แต่งตั้งคณะทำงานศึกษากฎหมายและการบริหารงานราชทัณฑ์ มีหน้าที่ดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายและการบริหารงานราชทัณฑ์ของไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายและการบริหารงานราชทัณฑ์ของต่างประเทศ ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง รวมทั้งจัดทำรายงานผลการศึกษาเพื่อประโยชน์แก่การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ และการพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ต่อไป

๑.๓ กรมราชทัณฑ์ได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการปฏิรูประบบงานราชทัณฑ์ ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบกับแนวทางการปฏิรูประบบงานราชทัณฑ์และการวางกรอบการปฏิรูปงานราชทัณฑ์ในมิติเชิงกฎหมายที่สำนักงานกิจการยุติธรรมเสนอ แต่เห็นควรให้มีการรับฟังความคิดเห็นด้านการปฏิรูประบบงานราชทัณฑ์จากผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๑.๔ สำนักงานกิจการยุติธรรมได้รายงานผลการประชุมคณะกรรมการปฏิรูประบบงานราชทัณฑ์ดังกล่าวและเสนอโครงการพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ต่อปลัดกระทรวงยุติธรรม โดยเห็นควรแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบการบังคับโทษและการบริหารงานราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นกรรมการระดับกระทรวง เพื่อให้การดำเนินการด้านการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและการพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและสอดคล้องต่อแนวทางปฏิบัติและมาตรฐานสากล แต่ปลัดกระทรวงยุติธรรมมีบัญชาว่าจากรายงานการประชุมฯ ยังไม่มีข้อตกลงร่วมกันที่ชัดเจนว่าจะปฏิรูปในเรื่องใดก่อนระหว่างการกำหนดประเด็นที่ต้องพัฒนาและการแก้กฎหมายและสำหรับองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ ปลัดกระทรวงยุติธรรมมีความเห็นว่าไม่น่าจะเหมาะสม จึงได้หารือกับกรมราชทัณฑ์ และให้กรมราชทัณฑ์ส่งข้อสังเกตในเรื่องดังกล่าวเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการต่อไป

๑.๕ ที่ปรึกษาของโครงการจัดทำรายงานการรับฟังความคิดเห็นปฏิรูประบบงานราชทัณฑ์ (สำนักงานกิจการยุติธรรมสนับสนุนงบประมาณ) ได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นและประเด็นสำคัญจากการลงพื้นที่จัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในเรือนจำ / ทัณฑสถาน และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ต้องขัง ในด้านการบริหารงานทั่วไป การควบคุมตัว การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง การแก้ไขฟื้นฟู และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ในพื้นที่ต่างๆ รวม ๙ เขตพื้นที่ โดยมีผู้แทนเรือนจำ / ทัณฑสถานเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

๑.๖ สำนักงานกิจการยุติธรรมดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. และเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งการยกร่างในครั้งนั้นได้นำหลักการมาจากพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายลำดับรอง หนังสือสั่งการของกรมราชทัณฑ์ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners – SMR) และร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่อยู่ระหว่างการเสนอโดยกรมราชทัณฑ์

๑.๗ ที่ปรึกษาของโครงการจัดทำรายงานการรับฟังความคิดเห็นปฏิรูประบบงานราชทัณฑ์ (สำนักงานกิจการยุติธรรมสนับสนุนงบประมาณ) ได้จัดการสัมมนาและการนำเสนอผลการศึกษารับฟังความคิดเห็นเพื่อการปฏิรูประบบงานราชทัณฑ์ โดยมีผู้เข้าร่วม ๙๐ คน ประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานจากกรมราชทัณฑ์ ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมและงานราชทัณฑ์ / ได้แก่...

ได้แก่ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สภานายความ กรมคุมประพฤติ และสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม นักวิชาการ นิสิต - นักศึกษา ตลอดจนประชาชนทั่วไป

๑.๘ สำนักงานกิจการยุติธรรมดำเนินการส่งร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ให้กับกรมราชทัณฑ์เพื่อเสนอความคิดเห็น เพื่อให้ร่างพระราชบัญญัติฯ มีความครบถ้วนสมบูรณ์และสอดคล้องต่อการบริหารงานราชทัณฑ์ และกรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการตรวจสอบประเด็นปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานราชทัณฑ์และแนวทางแก้ไขปัญหา และส่งกลับไปยังสำนักงานกิจการยุติธรรม ในวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการต่อไป

๑.๙ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔ ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม (นายวิทยา สุริยะวงศ์) เข้าหารือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฯ และข้อมูลที่ได้รับจากกรมราชทัณฑ์ ตามข้อ ๑.๘ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีประเด็นข้อสังเกตเกี่ยวกับการทำงานของผู้ต้องขังและการจัดสถานศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง

๑.๑๐ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔ สำนักกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม และสำนักงานกิจการยุติธรรม ได้ร่วมกันแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ตามประเด็นข้อสังเกตของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ข้อ ๑.๙

๑.๑๑ ที่ปรึกษาของโครงการจัดทำรายงานการรับฟังความคิดเห็นปฏิรูประบบงานราชทัณฑ์ (สำนักงานกิจการยุติธรรมสนับสนุนงบประมาณ) ได้จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์เสนอต่อสำนักงานกิจการยุติธรรม โดยได้ประมวลปัญหาในการดำเนินการในระบบงานราชทัณฑ์ พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิรูประบบงานราชทัณฑ์

๑.๑๒ ในช่วงเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๗ สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม เล็งเห็นว่า หากรัฐจะทำการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะต้องอยู่ในกระแสของการปฏิรูป ได้แก่ การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ จึงได้นำร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ได้มีการยกร่างไว้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติม ซึ่งในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ได้มีการประชุมทบทวนร่างพระราชบัญญัติฯ ร่วมกับผู้บริหารกรมราชทัณฑ์ และเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการทบทวนแนวคิดหลัก (concept) ในแต่ละหมวด แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ ต่อไป

๑.๑๓ ในช่วงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๗ สำนักงานกิจการยุติธรรมได้ขอความอนุเคราะห์จากที่ปรึกษาสำนักงานศาลปกครอง (นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์) พิจารณาความถูกต้องทั้งในแง่ของโครงสร้างของร่างพระราชบัญญัติฯ และรูปแบบในการยกร่างกฎหมาย ตลอดจนความสละสลวยของถ้อยคำที่ใช้ในการยกร่างพระราชบัญญัติฯ จากนั้น อธิบดีกรมราชทัณฑ์ (นายวิทยา สุริยะวงศ์) ได้เข้าพบและนำเสนอร่างพระราชบัญญัติฯ ต่อนายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ รองปลัดกระทรวงยุติธรรม ซึ่งรองปลัดกระทรวงยุติธรรมมีความเห็นว่าการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติฯ โดยใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ เป็นพื้นฐานในการยกร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับใหม่ ไม่อาจตอบสนองต่อบริบทที่เปลี่ยนไปของงานราชทัณฑ์และสังคมได้ จำเป็นที่จะต้องมีการวางกรอบแนวคิดหลัก (conceptual framework) ใหม่ก่อนดำเนินการปรับปรุงและยกร่างพระราชบัญญัติฯ

๑.๑๔ ช่วงเดือนกันยายน - ตุลาคม ๒๕๕๗ สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ได้เริ่มดำเนินการวางกรอบแนวคิดหลัก (conceptual framework) ใหม่ พร้อมสำรวจมาตรฐานสากล ก่อนทำการยกร่างพระราชบัญญัติฯ อีกครั้ง ซึ่งในครั้งนี้ได้

/พยายาม...

พยายามนำหลักการและแนวคิดที่แฝงอยู่ในข้อมูลส่วนต่างๆ มาเป็นองค์ประกอบในคดีวิเคราะห์ โดยพยายามคาดการณ์ไปในทิศทางหน้าว่ากรมราชทัณฑ์จำเป็นต้องมีการพัฒนาในด้านใดบ้าง

๑.๑๕ กรมราชทัณฑ์ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อกระทรวงยุติธรรม เพื่อบรรจุลงแผนการเสนอร่างกฎหมายของกระทรวงยุติธรรม

๑.๑๖ ในคราวการประชุมเพื่อพิจารณาแผนการเสนอร่างกฎหมายของกระทรวงยุติธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๗ กระทรวงยุติธรรมเห็นว่า โดยที่ร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ได้ถูกยกร่างโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม จึงมอบหมายให้กรมราชทัณฑ์และสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม ร่วมกันพิจารณาดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. โดยควรยึดถือหลักการตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติสำหรับมาตรการไม่ควบคุมตัว (United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures - The Tokyo Rules) และเนื่องจากการปฏิรูประบบราชทัณฑ์นั้นเป็นเรื่องที่นายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญ แต่การที่จะปรับเปลี่ยนระบบราชทัณฑ์ใหม่นั้นไม่ใช่เรื่องง่ายนัก ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงถือได้ว่าเป็นความพยายามในการปฏิรูประบบราชทัณฑ์ของประเทศ อันจะมีผลให้เป็นการปรับโฉมระบบราชทัณฑ์ใหม่ทั้งหมด ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายและจำต้องมีระยะเวลาในการปรับเปลี่ยน (transition period) หรือการประกาศใช้ด้วย เช่น ๖ เดือน หรือ ๑๐ เดือน เป็นต้น

๑.๑๗ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ (นายวิทยา สุริยะวงศ์) เข้าเฝ้าพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เพื่อนำเรียนและหารือแนวทางในการดำเนินงานต่างๆ ของกรมราชทัณฑ์ รวมถึงแนวทางในการยกร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ซึ่งพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงเห็นว่าพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๗๔ ได้บังคับใช้มาเป็นระยะเวลานานแล้ว กอปรกับมีประเด็นอื่นๆ ที่สมควรได้รับการแก้ไขเพิ่มเติม อาทิ ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ประเด็นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง ประเด็นการแยกคุมขัง ประเด็นการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง ประเด็นมาตรการลงโทษแบบอื่นแทนการจำคุก ทั้งนี้ หากมีการแก้ไข สมควรดำเนินการให้สอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และแนวโน้มกฎหมายราชทัณฑ์ของต่างประเทศ

๑.๑๘ วันที่ ๔ และ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้ขอเข้าหารือและประชุมกับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ (นายวิทยา สุริยะวงศ์) เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ ในลักษณะของการทบทวนร่างเป็นรายมาตราเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดหลัก (conceptual framework) และบริบทของงานราชทัณฑ์

๑.๑๙ วันที่ ๑๔ - ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ กรมราชทัณฑ์ได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาผู้เชี่ยวชาญด้านงานราชทัณฑ์ ภายใต้โครงการสัมมนาพัฒนากฎหมายราชทัณฑ์และเพิ่มศักยภาพงานราชทัณฑ์ไทย ครั้งที่ ๑ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านงานราชทัณฑ์จากต่างประเทศมาให้ความคิดเห็นเรื่องกรอบแนวคิดหลัก (conceptual framework) ของร่างพระราชบัญญัติฯ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วยอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการทัณฑสถาน ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม ทั้งนี้ มีการนำข้อถกเถียงระหว่างประเทศ เช่น ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners - SMR) โดยรวมถึงแนวคิดในการปรับปรุง SMR ที่สหประชาชาติกำลังดำเนินการอยู่ มาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติสำหรับมาตรการไม่ควบคุมตัว (United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures - The Tokyo Rules) ข้อกำหนดของสหประชาชาติสำหรับ

/การปฏิบัติ...

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ และมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-Custodial Measures for Women Offenders/ ข้อกำหนดกรุงเทพฯ / Bangkok Rules) ตลอดจนกฎหมายราชทัณฑ์ของต่างประเทศ เช่น ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ และประเทศสาธารณรัฐอิตาลี เป็นต้น มาเป็นข้อมูลประกอบการประชุมสัมมนาด้วย

๑.๒๐ วันที่ ๑๗ - ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ กรมราชทัณฑ์ได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาผู้เชี่ยวชาญด้านงานราชทัณฑ์ ภายใต้โครงการสัมมนาพัฒนากฎหมายราชทัณฑ์และเพิ่มศักยภาพงานราชทัณฑ์ไทย ครั้งที่ ๒ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านงานราชทัณฑ์จากต่างประเทศมาศึกษาดูงานในเรือนจำและทัณฑสถาน พร้อมหารือร่วมกับผู้บัญชาการเรือนจำและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นเรื่องการป้องกันและปราบปรามสิ่งของต้องห้าม

๑.๒๑ วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน และ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์ ได้ร่วมกันพิจารณาทบทวนร่างพระราชบัญญัติฯ เป็นรายมาตราเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดหลัก (conceptual framework) และบริบทของงานราชทัณฑ์ อีกครั้งหนึ่ง หลังจากได้รับทราบแนวคิด กรอบกฎหมายต่างประเทศ ข้อตกลงระหว่างประเทศ ตลอดจนข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านงานราชทัณฑ์

๑.๒๒ วันที่ ๑๔ - ๑๖ มกราคม ๒๕๕๘ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ ผู้บริหารกรมราชทัณฑ์ กองนิติการ กรมราชทัณฑ์ และสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้ร่วมกันประชุมพิจารณาและทบทวนร่างพระราชบัญญัติฯ เป็นรายมาตรา อย่างละเอียดอีกครั้ง ก่อนสถาบันวิจัยฯ จะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์

๑.๒๓ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาส่งข้อสังเกตร่างพระราชบัญญัติฯ ในเบื้องต้น ให้สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม พิจารณาปรับปรุงแก้ไข โดยสถาบันวิจัยฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้วเสร็จในวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

๑.๒๔ วันอังคารที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ พร้อมด้วยผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม และคณะ ได้ร่วมกันนำเสนอร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งรัฐมนตรีฯ เห็นชอบในหลักการ และเห็นควรให้มีการนำร่างพระราชบัญญัติฯ เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๔ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว โดยมิได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้มีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและกฎเกณฑ์สากล แม้จะมีการปรับปรุงพระราชบัญญัติหลายครั้ง แต่มิได้เป็นการปรับปรุงในสาระสำคัญที่จะมีผลทำให้การบริหารงานของราชทัณฑ์และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทุกระดับเป็นไปอย่างคล่องตัวและมีมาตรฐานเดียวกับสากล บทบัญญัติบางประการไม่สอดคล้องกับนโยบายทางอาญาของประเทศ และนโยบายอาญาสากล อีกทั้งมีการออกกฎหมายลำดับรองหลายฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับเป็นไปเพื่อการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เฉพาะจุด เฉพาะเรื่อง ทำให้การดำเนินการหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งต้องดูหรืออ้างอิงจากกฎหมายลำดับรองเป็นหลัก เป็นผลให้การปฏิบัติหน้าที่ที่มีความยากลำบาก รวมทั้งเนื้อหาในพระราชบัญญัติไม่ยืดหยุ่นและไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงานของกรมราชทัณฑ์ในบางประการ เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการขององค์กรที่ไม่สามารถสอดคล้องกับนโยบายสำคัญและเร่งด่วน

/ของรัฐบาล...

ของรัฐบาลได้อย่างครอบคลุม กับทั้งยังไม่รองรับกับการดำเนินงานหรือวิธีการปฏิบัติในลักษณะของการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความทันสมัย ประกอบกับมีกฎหมายและกฎเกณฑ์ในระดับสากลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังประเภทต่างๆ และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติส่งผลให้การดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล อาทิ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners / SMR) หรือข้อกำหนดของสหประชาชาติสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ และมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-Custodial Measures for Women Offenders หรือ ข้อกำหนดกรุงเทพฯ - Bangkok Rules) นอกจากนี้ กรมราชทัณฑ์ยังไม่สามารถจัดการหรือบริหารโทษของผู้ต้องขังเฉพาะรายหรือเฉพาะคดีได้อย่างเหมาะสมเนื่องจากไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจในการดำเนินการ และไม่สามารถดำเนินการให้มีสถานที่ควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องขังประเภทอื่นนอกจากการคุมขังไว้ในเรือนจำ ซึ่งส่งผลเสียต่อระบบการพัฒนาพฤตินิสัยและการบริหารงานเรือนจำ

๓. สรุปสาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ถูกยกร่างขึ้นเพื่อการปฏิรูประบบราชทัณฑ์ของประเทศ โดยมีการนำมาตรฐานและข้อกำหนดที่กำหนดไว้ในข้อตกลงระหว่างประเทศ พร้อมทั้งเทียบเคียงบทบัญญัติกฎหมายราชทัณฑ์ของต่างประเทศที่มีการปรับปรุงล่าสุดตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งจะส่งผลให้มีการปรับโฉมระบบราชทัณฑ์ของประเทศไทยใหม่ทั้งหมด โดยมีหลักการสำคัญ ดังต่อไปนี้

๓.๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายการราชทัณฑ์ เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายด้านการราชทัณฑ์ และกำหนดทิศทางกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เพื่อให้การดำเนินงานของกรมราชทัณฑ์มีทิศทางและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีคณะอนุกรรมการที่สำคัญและขึ้นตรงต่อคณะกรรมการฯ ๒ คณะ ได้แก่ คณะอนุกรรมการตรวจเรือนจำ มีอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นและเสนอแนะในการดำเนินกิจการเรือนจำตามหลักการทางด้านอาชีววิทยาและทัณฑวิทยาแก่กรมราชทัณฑ์ รวมทั้งทำการตรวจกิจการเรือนจำและให้คำแนะนำแก่เจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ และคณะอนุกรรมการรับเรื่องราวร้องทุกข์ มีอำนาจหน้าที่ในการรับเรื่องราวร้องทุกข์หรือเรื่องราวใดๆ จากผู้ต้องขัง อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการฯ อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการอื่นหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้ (ร่างมาตรา ๗ - ๑๕)

๓.๒ กำหนดให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่และเจ้าพนักงาน โดยมีบทบัญญัติสำคัญที่กำหนดให้หน่วยงานกลางที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการบริหารงานบุคคลภาครัฐต้องจัดสรรอัตรากำลังเจ้าหน้าที่แก่กรมราชทัณฑ์ให้มีจำนวนเพียงพอกับการปฏิบัติงานของกรมราชทัณฑ์ ทั้งนี้ เพื่อต้องการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอัตราบุคลากรของกรมราชทัณฑ์ และมีการกำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการราชทัณฑ์ เพื่อให้สอดคล้องและตรงตามลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ โดยในส่วนนี้จะส่งผลให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในสายอาชีพของตนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยังมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการพัฒนาเจ้าหน้าที่และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน เพื่อเพิ่มทักษะ ความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะ ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำแต่ละประเภท (ร่างมาตรา ๑๖ - ๒๑)

๓.๓ กำหนดให้เจ้าพนักงานมีอำนาจหน้าที่พิเศษในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ เพื่อติดตามผู้ต้องขังที่หลบหนี โดยจำกัดระยะเวลาการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานไว้เพียง

๔๘ ชั่วโมงนับแต่ทราบเหตุผู้ต้องขังหลบหนี กับทั้งมีอำนาจในการป้องกันมิให้มีการนำสิ่งของต้องห้ามประเภทต่างๆ เข้าสู่เรือนจำ โดยจำกัดอาณาบริเวณและกำหนดพฤติกรรมที่จะทำให้เจ้าพนักงานมีอำนาจเช่นนั้น (ร่างมาตรา ๒๒ - ๓๓)

๓.๔ กำหนดให้ทุกเรือนจำใช้คำขึ้นต้นว่า “เรือนจำ” อันเป็นการยกเลิกทัศนสถานและทัศนนิคม ทั้งนี้เพื่อให้สามารถกำหนดประเภทของเรือนจำตามมาตรฐานสากล อันจะเป็นหนทางหนึ่งในการยกระดับให้เรือนจำมีมาตรฐานด้านต่างๆ กับทั้งเป็นการแก้ไขปัญหากรณีกรมราชทัณฑ์ไม่สามารถของบประมาณเพื่อการจัดตั้งเรือนจำได้ทันการจัดตั้งศาลของสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาด้านการบริหารจัดการ การกำหนดให้มีเกณฑ์มาตรฐานของเรือนจำในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเกณฑ์มาตรฐานด้านระบบบริหารจัดการ ระบบการพัฒนาพฤตินิสัย การกำหนดให้กรมราชทัณฑ์สามารถกำหนดอาณาเขตในสถานที่อื่นเพื่อเป็นสถานที่คุมขัง การกำหนดให้ใช้มาตรการลงโทษอื่นแทนการจำคุก และการให้เอกชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการกิจของรัฐได้ (ร่างมาตรา ๓๔ - ๔๕)

๓.๕ กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง โดยเพิ่มสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดให้มีการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังอย่างเป็นระบบ ปรับปรุงระบบการรับตัวผู้ต้องขังให้มีความทันสมัยและชัดเจนยิ่งขึ้น พัฒนาระบบการจำแนกและแยกคุมขัง เพื่อให้การคัดกรองผู้ต้องขังดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการคัดแยก การพัฒนาพฤตินิสัย ตลอดจนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยกระบวนการบางส่วนได้ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ด้านการบำบัดฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ให้เข้ามามีส่วนร่วมได้ ซึ่งการส่งเสริมในลักษณะเช่นนี้จะส่งผลดีต่อผู้ต้องขังเมื่อพ้นจากการจำคุกแล้ว (ร่างมาตรา ๔๘ - ๖๑)

๓.๖ กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น พัฒนาบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับประโยชน์ผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดีให้สามารถนำมาบังคับใช้ได้อย่างแท้จริง รวมทั้งกำหนดการอื่นๆ ที่เกี่ยวแก่ผู้ต้องขังให้เป็นรูปธรรมและเป็นไปตามมาตรฐานสากลมากขึ้น เช่น อนามัยผู้ต้องขัง การติดต่อผู้ต้องขัง เป็นต้น ตลอดจนจนถึงบทบัญญัติเกี่ยวกับวินัยและบทลงโทษผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัย (ร่างมาตรา ๖๒ - ๑๐๗)

๓.๗ กำหนดให้มีกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยให้กระบวนการนี้เริ่มต้นตั้งแต่มีการรับตัวผู้ต้องขัง เพื่อให้สอดคล้องกับโปรแกรมการพัฒนาพฤตินิสัยตามที่กรมราชทัณฑ์หรือเรือนจำได้จัดเตรียมให้หลังจากผ่านระบบการจำแนกมาแล้ว ซึ่งในส่วนนี้ได้สนับสนุนให้ครอบครัว ชุมชน และองค์กรเอกชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมเช่นเดียวกัน กับทั้งกำหนดให้เรือนจำต้องดำเนินการจัดเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ให้กับผู้ต้องขัง เพื่อให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้ (ร่างมาตรา ๑๐๘ - ๑๑๓)

๔. ชื่อกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ ชื่อกฎหมาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๘๔/๑ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นระหว่างสอบสวนหรือพิจารณา เมื่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายขังร้องขอ หรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้ขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในสถานที่อื่นตามที่บุคคลดังกล่าวร้องขอ หรือตามที่ศาลเห็นสมควรนอกจากเรือนจำก็ได้ โดยให้อยู่ในความควบคุมของผู้ร้องขอ หรือเจ้าพนักงานตามที่ศาลกำหนด ในการนี้ ศาลจะกำหนดระยะเวลาตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้

/ในการพิจารณา ...

ในการพิจารณาเพื่อมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ศาลจะดำเนินการไต่สวนหรือให้ผู้เสียหายหรือเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องตามหมายซึ่งคัดค้านก่อนมีคำสั่งก็ได้

สถานที่อื่นตามวรรคหนึ่งต้องมีใช้สถานที่ตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน โดยมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งต้องกำหนดวิธีการควบคุมและมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นด้วย

เมื่อศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้ว หากภายหลังผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ปฏิบัติตามวิธีการหรือมาตรการตามวรรคสามหรือพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งหรือให้ดำเนินการตามหมายซึ่งได้

มาตรา ๘๔/๒ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น เมื่อพนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายจำคุกร้องขอ หรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้จำคุกผู้ซึ่งต้องจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดที่ได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามที่ระบุไว้ในหมายศาลที่ออกตามคำพิพากษานั้น หรือไม่น้อยกว่าสิบปี ในกรณีต้องโทษจำคุกเกินสามสิบปีขึ้นไป หรือจำคุกตลอดชีวิต โดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ก็ได้

(๑) ให้จำคุกไว้ในสถานที่อื่นตามที่บุคคลดังกล่าวร้องขอหรือตามที่ศาลเห็นสมควร นอกจากเรือนจำหรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมายจำคุก ทั้งนี้ ลักษณะของสถานที่ดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งต้องกำหนดวิธีการควบคุมและมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นด้วย

(๒) ให้จำคุกไว้ในเรือนจำหรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมายจำคุกหรือสถานที่อื่นตาม (๑) เฉพาะวันที่กำหนดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๓) ให้จำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้นั้นได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในการพิจารณาของศาลตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลคำนึงถึงฐานความผิด ความประพฤติ สวัสดิภาพของผู้ซึ่งต้องจำคุก ตลอดจนสวัสดิภาพและความปลอดภัยของผู้เสียหายและสังคมด้วย ทั้งนี้ ให้ศาลดำเนินการไต่สวนหรือสอบถามผู้เสียหาย เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องตามหมายจำคุก พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในท้องถิ่น หรือผู้ซึ่งศาลเห็นว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลกำหนดให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายนั้นเป็นผู้มีหน้าที่และรับผิดชอบในการดำเนินการตามคำสั่ง และให้นำความในมาตรา ๘๔/๑ วรรคสี่มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๔๖ เมื่อจำเลย สามी ภริยา ญาติของจำเลย พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายจำคุกร้องขอ หรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลมีอำนาจสั่งให้ทุเลาการบังคับให้จำคุกไว้ก่อนจนกว่าเหตุอันควรทุเลาจะหมดไป ในกรณีต่อไปนี้

(๑) เมื่อจำเลยวิกลจริต

(๒) เมื่อเกรงว่าจำเลยจะถึงอันตรายแก่ชีวิตถ้าต้องจำคุก

(๓) ถ้าจำเลยมีครรภ์

(๔) ถ้าจำเลยคลอดบุตรแล้วยังไม่ถึงสามปี และจำเลยต้องเลี้ยงดูบุตรนั้น

ในระหว่างทุเลาการบังคับอยู่นั้นศาลจะมีคำสั่งให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในความควบคุมในสถานที่อื่นครนอกจากเรือนจำหรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมายจำคุกก็ได้ และให้ศาลกำหนดให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายนั้นเป็นผู้มีหน้าที่และรับผิดชอบในการดำเนินการตามคำสั่ง

ลักษณะของสถานที่อื่นควรตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งต้องกำหนดวิธีการควบคุมและบำบัดรักษาที่เหมาะสมกับสภาพของจำเลย และมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นด้วย

เมื่อศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้ว หากภายหลังจำเลยไม่ปฏิบัติตามวิธีการหรือมาตรการตามวรรคสามหรือพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งหรือให้ดำเนินการตามหมายจำคุกได้

ให้หักจำนวนวันที่จำเลยอยู่ในความควบคุมตามมาตรานี้ออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษา

๔.๒ พันธกรณีระหว่างประเทศ

(๑) มาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของสหประชาชาติ (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners – SMR)

(๒) มาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติสำหรับมาตรการไม่ควบคุมตัว (United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures - The Tokyo Rules)

(๓) ข้อกำหนดของสหประชาชาติสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ และมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-Custodial Measures for Women Offenders หรือ ข้อกำหนดกรุงเทพฯ - Bangkok Rules)

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

๕.๑ กระทรวงยุติธรรมพิจารณาแล้วเห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.

๕.๒ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ให้ความเห็นชอบแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

พ. ศุภักษร

(ไพบุลย์ คุ่มฉายา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

กรมราชทัณฑ์

โทร. ๐ ๒๙๖๗ ๓๓๓๔

โทรสาร ๐ ๒๙๖๗ ๓๓๓๕